

КИЇВСЬКИЙ СТОЛИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА

Факультет педагогічної освіти

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

на засіданні Вченої ради

Факультету педагогічної освіти

Протокол №6

від 19 вересня 2024 р.

Голова Вченої ради

Ольга КОТЕНКО

ПРОГРАМА

КВАЛІФІКАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ ЗІ СПЕЦІАЛІЗАЦІЇ

«ПЕДАГОГІКА ВИЩОЇ ШКОЛИ»

для студентів денної форми навчання

для студентів

спеціальності 013 Початкова освіта
освітнього рівня другого (магістерського)
освітньої програми 013.00.01 «Початкова освіта»

РОЗГЛЯНУТО І УХВАЛЕНО

на засіданні кафедри освітології та психолого-педагогічних наук

Протокол №1 від 04.09.2024 р.

Завідувач кафедри

Людмила ХОРУЖА

Людмила ХОРУЖА

на засіданні кафедри початкової освіти

Протокол №9 від 04.09.2024 р.

Завідувач кафедри

Геннадій БОНДАРЕНКО

Геннадій БОНДАРЕНКО

Київ – 2024

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Основним завданням кваліфікаційного екзамену з вибіркової спеціалізації є встановлення відповідності засвоєних студентами спеціальності 013 Початкова освіта, які обрали спеціалізований вибірковий блок «Педагогіка вищої школи», рівнів та обсягу знань, умінь та сформованості компетентностей вимогам Освітньо-професійної програми 013.00.01 Початкова освіта другого (магістерського) рівня вищої освіти. Програма кваліфікаційного екзамену з вибіркової спеціалізації враховує перевірку результатів навчання освітньо-професійної програми та Професійного стандарту на групу професій «Викладачі закладів вищої освіти, зокрема рівня сформованості професійних компетентностей за групою трудових дій, що входять до них.

Кваліфікаційний екзамен з вибіркової спеціалізації має інтегративний характер, що об'єднує дисципліни «Педагогіка і психологія вищої школи», «Методика викладання фахових дисциплін». Програма кваліфікаційного екзамену з вибіркової спеціалізації враховує перевірку таких фахових компетентностей та результатів навчання:

Фахові компетентності
ФКС-2.4. Здатність продемонструвати ґрунтовні знання методики викладання у вищій школі.
Результати навчання
РН 21. Знати закони України та інші нормативно-правові акти України з питань вищої освіти; освітні стандарти за відповідними програмами вищої освіти; порядок складання навчальних планів; педагогіку і психологію вищої школи щодо найновіших досягнень у цій галузі.
РН 22. Застосовувати сучасні освітні технології, зокрема дистанційні, активні методи; проводити освітню і освітньо-методичну роботу з усіх видів навчальних занять у вищій школі.

Форма проведення кваліфікаційного екзамену з вибіркової спеціалізації «Педагогіка вищої школи» комбінована, що включає комп'ютерне тестування та розгорнуту відповідь на компетентнісно орієнтоване завдання, що оцінюються разом за 100 бальною шкалою.

Комп'ютерне тестування включає індивідуальний тест, що містить 40 тестових завдань середнього рівня складності, які оцінюється у 2 бали за правильну відповідь (загальна кількість балів, які можна максимально отримати за правильне виконання завдань цього блоку – 80). Тестові завдання складаються з таких видів: тести з єдиною правильною вибірковою відповіддю (у вигляді слова, фрази тощо); тести з декількома правильними відповідями; тести, що складаються з питань, що мають дві відповіді, одна, з яких істина, а інша – хибна; тести на визначення відповідності.

Розгорнута відповідь на компетентнісно орієнтоване завдання високого рівня складності оцінюється від 1 до 20 балів (загальна кількість балів, які можна максимально отримати за правильне виконання завдання – 20 балів).

Шкала і критерії оцінювання тестових завдань

Підсумкова кількість балів (max – 80)	Критерії оцінювання
70-80	відмінний рівень знань у межах обов'язкового матеріалу з можливими незначними недоліками
62 - 69	високий рівень знань у межах обов'язкового матеріалу без грубих помилок
55 - 61	достатній рівень знань з незначною кількістю помилок
49 - 54	посередній рівень знань із значною кількістю недоліків
40 - 48	мінімально можливий допустимий рівень знань
0 - 39	низький рівень знань

Критерії оцінювання компетентісно орієнтованого завдання

Критерії	Характеристика критеріїв	Показник оцінки
1. Спеціалізовані концептуальні знання, набуті у процесі вивчення методики викладання фахових дисциплін, їхніх новітніх досягнень, які є основою для оригінального мислення та інноваційної діяльності, зокрема в контексті розв'язання компетентісного завдання Макс. оцінка - 5 балів	Відповідь правильна, обґрунтована, осмислена. Характеризується наявністю спеціалізованих концептуальних знань на рівні новітніх досягнень педагогіки і психології вищої школи та методик викладання фахових дисциплін у ЗВО	5
	Відповідь правильна, але має певні неточності	4
	Відповідь правильна, але має певні неточності, недостатньо обґрунтована та осмислена	3
	Відповідь фрагментарна	2
	Відповідь демонструє нечіткі уявлення студента про об'єкт аналізу	1
2. Розв'язання компетентісно орієнтованого завдання Макс. оцінка - 5 балів	Відповідь характеризує уміння виявляти та розв'язувати проблеми, інтегрувати знання, добирати доцільні методи та засоби, застосовувати інноваційні підходи, провадити професійну діяльність у межах дисциплін педагогіки і психології вищої школи та методик викладання фахових дисциплін у ЗВО	5
	Відповідь характеризує уміння застосовувати знання в практичній діяльності з негрубими помилками	4
	Відповідь характеризує уміння застосовувати знання в практичній діяльності, але має дві неточності при розв'язанні завдання	3
	Відповідь характеризує уміння застосовувати знання в практичній діяльності, але має три неточності при розв'язанні завдання	2
	Відповідь характеризує уміння застосовувати знання в практичній діяльності, але має чотири	1

	неточності при розв'язанні завдання	
3. Зрозуміле і недвозначне обґрунтування власних висновків, а також знань та пояснень під час розв'язання компетентнісного завдання Макс. оцінка - 5 балів	Високого рівня обґрунтування відповіді. Мовлення: правильне, точне, логічне. Послідовний і несуперечливий розвиток думки, наявність логічних власних суджень, доречна аргументація на підставі сучасних досліджень педагогіки і психології вищої школи та методик викладання фахових дисциплін у ЗВО	5
	Достатнє обґрунтування відповіді. В аргументації наявна незначна помилка. Здатність робити висновки	4
	Задовільне обґрунтування відповіді. В аргументації наявна дві помилки. Здатність робити висновки	3
	Задовільне обґрунтування відповіді. В аргументації наявні три помилки. Висновки недостатньо чіткі	2
	Слабке обґрунтування відповіді. В аргументації наявні чотири і більш помилок. Висновки нечіткі або відсутні	1
4. Творчий підхід до розв'язання компетентнісного завдання Макс. оцінка - 5 балів	Відповідь характеризується високим рівнем інтелектуально-логічних умінь (аналіз, синтез, узагальнення), інтелектуально-евристичних умінь (оригінальність ідеї, бачення протиріч, причинно-наслідкових зв'язків)	5
	Відповідь характеризується достатнім рівнем інтелектуально-логічних та інтелектуально-евристичних умінь	4
	Відповідь характеризується середнім рівнем інтелектуально-логічних та інтелектуально-евристичних умінь	3
	Відповідь характеризується базовим рівнем інтелектуально-логічних та інтелектуально-евристичних умінь	2
	Відповідь характеризується початковим рівнем інтелектуально-логічних та інтелектуально-евристичних умінь	1

Шкала відповідності оцінок

Рейтингова оцінка	Оцінка за 100-бальною шкалою	Значення оцінки
A	90–100 балів	Відмінно – високий рівень знань (умінь)/ виконання, з можливими незначними недоліками
B	82–89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь)/ виконання, без суттєвих грубих помилок
C	75–81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь)/ змістовна робота, з незначно кількістю помилок
D	69–74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь)/ виконання, зі значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60–68 балів	Достатньо – мінімальний можливий допустимий рівень знань (умінь)/ виконання для подальшого навчання або

		професійної діяльності
F	0-59 балів	Незадовільно – низький рівень знань, недостатній для подальшого навчання або професійної діяльності

Перед початком тестування студентам дається коротка інструкція щодо виконання тестових завдань та компетентісно орієнтованого завдання. Для проходження тесту студенту необхідно під своїм логіном та паролем зайти на свою сторінку в системі електронного навчання й розпочати тестування. Після закінчення роботи над тестовими завданнями відповіді необхідно надіслати у систему та натиснути кнопку «завершити тест».

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Дидактика вищої школи в контексті історичного становлення й розвитку понятійного апарату

Історичні віхи становлення дидактики як наукової дисципліни. Предмет дидактики. Ієрархізаційний розгляд дидактики в структурі педагогіки вищої школи як науки про закономірності навчання і виховання студентів, їхню наукову та професійну підготовку. Закономірності й принципи навчання. Логіка і методика педагогічного дослідження. Методи науково-педагогічного дослідження.

Процес навчання: сутність, структура, суб'єкти. Структура взаємодії в діяльності

Дидактична суб'єкт-полідіяльність сутність процесу навчання у вищій школі. Структурні складники процесу навчання. Суб'єктивний вимір процесу навчання. Загальна характеристика студентів закладу вищої освіти. Педагогічна діяльність викладача закладу вищої освіти. Просторово-середовищний підхід до трактування взаємодії суб'єктів у діяльності.

Дидактичний інструментарій процесу навчання у вищій школі

Сутність дидактичного феномену «зміст освіти». Суспільно-нормативна визначеність змісту вищої освіти

Варіативність трактування поняття «зміст освіти». Зміст освіти як трансляційна модель соціального досвіду. Вітчизняні та зарубіжні теорії змісту освіти. Рівні теоретичної моделі конструювання змісту освіти. Вплив ступеневості вищої освіти на формування її змісту. Нормативні документи визначення змісту вищої освіти.

Сутність дидактичних феноменів «метод» та «засіб». Методи та засоби навчання в закладі вищої освіти

Методи як складники дидактичного інструментарію. Порівняльна характеристика понять «метод навчання», «метод учіння». Класифікації методів навчання. Особливості організації процесу навчання на основі словесних, наочних, практичних методів, методів навчально-пізнавальної

діяльності. Засоби як складники дидактичного інструментарію. Внутрішні та зовнішні засоби навчання у вищій школі.

Сутність дидактичного феномену «форма організації навчання».

Форми організації навчання у вищій школі

Варіативність трактування дидактичного феномену «форма організації навчання». Види й функції лекцій. Семінарське заняття як вид навчальних практичних занять. Функції й варіативність семінарських занять. Практичне заняття як форма навчального заняття. Функції й види практичних занять. Лабораторне заняття та його характеристика. Факультативи, спецкурси і спецсемінари.

Процесуальний аспект розгортання форм організації навчання у вищій школі. Самостійна навчально-пізнавальна та науково-дослідна діяльність студентів: сутність та особливості організації. Сучасні технології навчання у закладі вищої освіти. Складання робочої програми навчальної дисципліни.

Рефлексивно-контрольна складова процесу навчання у вищій школі

Психологія вищої школи як наука

Психологія вищої школи як галузь психологічної науки та навчальна дисципліна. Предмет, завдання і основні категорії психології вищої школи на сучасному етапі реформування вищої освіти України. Зв'язок психології вищої школи з іншими науками. Методологія, принципи і методи психологічного дослідження.

Психологічна характеристика студентського віку

Пізня юність як типовий період розгортання студентства. Інтелектуальні й особистісні показники представників студентського періоду. Суперечності та кризи студентського віку. Механізми та результати соціалізації особистості на етапі навчання у закладі вищої освіти. Адаптація студента до умов навчання у закладі вищої освіти. Типологія сучасних студентів.

Професійне становлення особистості студента.

Психологія студентської групи

Сутність та етапи професійного становлення особистості студента як майбутнього фахівця з вищою освітою. Професіоналізація особистості як новоутворення студентського віку. Чинники та механізми становлення Я-концепції майбутнього фахівця. Фахова компетентність як показник психологічної готовності студента до професійної діяльності. Студентська академічна група, її структура та стадії розвитку. Міжособистісні стосунки у студентській групі. Проблема керівництва та лідерства у студентській академічній групі. Психологічні засади студентського самоврядування.

Психологічний аналіз учіння та виховання студентів

Ознаки й особливості навчально-професійної діяльності студента. Типові негативні чинники обмежень інтелектуальних функцій студентів.

Мотивація професійного вибору та навчальної діяльності студента. Чинники та механізми формування професійної мотивації навчання майбутніх фахівців. Розвиток творчого потенціалу студентів. Психологічні передумови та показники успішності навчально-професійної діяльності студентів. Типові детермінанти та шляхи усунення неуспішності навчання студентів. Організація самостійної навчально-професійної діяльності студентів. Мета, зміст та завдання виховання студентської молоді. Психологічні механізми, критерії та етапи розвитку моральної свідомості особистості. Основні напрями реалізації функцій виховання студентів. Роль самовиховання у професійному зростанні студента.

Професіоналізм особистості та діяльності викладача закладу вищої освіти

Педагогічний професіоналізм як предмет психологічного аналізу. Компоненти педагогічної діяльності викладача та його професіоналізму. Акмеологічний підхід до змісту та виявів професіоналізму сучасного викладача закладу вищої освіти. Вияви професіоналізму педагогічної діяльності викладача. Професіоналізм особистості викладача закладу вищої освіти. Педагогічна творчість як феномен професіоналізму викладача. Індивідуальний стиль педагогічної діяльності викладача. Типологія викладачів сучасних закладів вищої освіти.

Психологія педагогічної взаємодії викладача зі студентами

Психологічний аналіз педагогічних конфліктів у закладі вищої освіти. Психологічний аналіз педагогічної взаємодії викладача і студентів. Характеристика рівнів сформованості педагогічних взаємин викладачів і студентів. Зміст педагогічних позицій викладача у спілкуванні зі студентами. Типові суперечності та бар'єри педагогічного спілкування викладача зі студентами. Діалогічне спілкування як умова ефективної педагогічної взаємодії викладача та студентів. Психологічний аналіз педагогічних конфліктів у закладі вищої освіти. Феномен конфлікту між викладачем і студентом. Ознаки та стадії розвитку педагогічного конфлікту у закладі вищої освіти. Стратегії вирішення педагогічного конфлікту викладача і студента.

Методика викладання мовної галузі початкової освіти в педагогічних закладах освіти

Методика викладання фахових дисциплін як інтегрований курс для педагогічних закладів вищої освіти. Нормативна база педагогічних закладів вищої освіти. Лінгводидактика – теорія навчання мови.

Матеріали нормативних документів, які регулюють систему вищої освіти в Україні (Закон України «Про вищу освіту» (2014), «Концептуальні засади розвитку педагогічної освіти України та її інтеграції в європейський освітній простір» (2004), «Концепція національно-патріотичного виховання

дітей та молоді» (2015)), стандарт вищої освіти за спеціальністю 013 «Початкова освіта»; освітньо-професійна програма 013 «Початкова освіта»; зразок робочої програми навчальної дисципліни «Методика навчання української мови». Мета та завдання методики викладання фахових дисциплін як інтегрованого курсу для педагогічних закладів освіти. Лінгводидактика, як фундаментальна частина методики навчання мови. Лінгводидактичні підходи навчання студентів педагогічних закладів освіти. Закономірності засвоєння рідної мови та лінгводидактичні принципи навчання мови.

Тенденції розвитку української лінгводидактики початку XXI ст.

Поняття «компетентний мовець» у контексті сучасних вимог до мовної освіти. Комунікативна компетентність сучасного вчителя початкової школи. Дотримання акцентуаційних, орфографічних, словотвірних, граматичних та орфонімічних норм працівниками педагогічних закладів освіти.

Методи та прийоми викладання методики навчання української мови в педагогічних закладах освіти.

Лінгводидактичні методи навчання за С. Чавдаровим, В. Масальським, Є. Дмитровським. Специфіка використання. Лінгводидактичні методи навчання за В. Онищуком. Специфіка використання. Програмоване навчання.

Технологія ознайомлення студентів педагогічних закладів освіти із роботою над змістом та дидактичними структурами уроків мовної освітньої галузі початкової школи.

Уживання лінгвістичної і методичної термінології у педагогічних закладах освіти. Особливості ознайомлення студентів педагогічних закладів освіти із змістом та дидактичною структурою уроку письма в букварний період навчання грамоти. Особливості ознайомлення студентів педагогічних закладів освіти із змістом та дидактичною структурою уроку української мови. Особливості ознайомлення студентів педагогічних закладів освіти із змістом та дидактичною структурою уроку розвитку зв'язного мовлення.

Методика ознайомлення студентів педагогічних закладів освіти із альтернативними методичними системами навчання мовної галузі початкової освіти

Особливості ознайомлення студентів педагогічних закладів освіти з навчанням української мови за методичною системою «Інтелект України» І.В. Гавриш. Особливості ознайомлення студентів педагогічних закладів освіти з навчанням української мови за методичною системою «Росток» Т. О. Пушкарьової. Особливості ознайомлення студентів педагогічних закладів освіти з навчанням української мови за методичною системою «Початкова школа: освіта для життя» В.О. Огнев'юк. Особливості ознайомлення студентів педагогічних закладів освіти з навчанням української мови за методичною системою розвивального навчання у

зкладах загальної середньої освіти С.В. Ломакович, Л.І. Тимченко, С.О. Жукова, О. М. Кондратюк та ін.

Форми організації викладання методики навчання української мови в педагогічних закладах освіти на матеріалі альтернативних методичних систем початкової освіти.

Особливості підготовки і проведення лекцій, семінарів, практичних та лабораторних занять з методики навчання української мови. Організація групової роботи на практичних заняттях. Підготовка методичних матеріалів для практичної діяльності студентів. Підготовка планів-конспектів, мультимедійних презентацій, відеоматеріалів до практичних занять з дисципліни. Тексти лекцій. Опорний конспект лекцій. Мультимедійні презентації, відеоматеріали до лекцій. Роль міні-лекцій на практичних та семінарських заняттях. Залучення студентів до підготовки міні-лекцій.

Методика викладання літературної галузі початкової освіти в педагогічних закладах освіти

Технологія ознайомлення студентів педагогічних закладів освіти із організацією аналітичного та синтетичного етапів формування навички читання в учнів.

Технологія ознайомлення студентів педагогічних закладів освіти із формуванням навички читання в учнів. Методика ознайомлення студентів педагогічних закладів освіти із змістом та дидактичною структурою уроку читання в букварний період навчання грамоти (аналітичний етап). Система ознайомлення студентів педагогічних закладів освіти із вивченням стану навички читання учнів.

Методика ознайомлення студентів педагогічних закладів освіти із організацією етапу автоматизації формування навички читання в учнів
Особливості ознайомлення студентів педагогічних закладів освіти із змістом та дидактичною структурою уроку читання на вивчення прозового твору (аналітико-синтетичний етап). Особливості ознайомлення студентів педагогічних закладів освіти із змістом та дидактичною структурою уроків читання на вивчення вірша (етап автоматизації). Особливості ознайомлення студентів педагогічних закладів освіти із змістом та дидактичною структурою уроків читання на вивчення байки (етап автоматизації).

Технологія ознайомлення студентів педагогічних закладів освіти із методикою організації позакласного читання в початковій школі.

Підготовка студентів педагогічних закладів освіти до організації самостійної читацької діяльності учнів. Особливості ознайомлення студентів педагогічних закладів освіти із змістом та дидактичною структурою уроку позакласного читання на підготовчому етапі. Особливості ознайомлення студентів педагогічних закладів освіти із змістом та дидактичною

структурою уроку позакласного читання на початковому етапі. Особливості ознайомлення студентів педагогічних закладів освіти із змістом та дидактичною структурою уроку позакласного читання на основному етапі.

Розроблення мультимедійних засобів навчання для студентів на матеріалі організації індивідуально-диференційованого навчання читати

Види мультимедійних засобів навчання студентів та методика їх використання на матеріалі організації індивідуально-диференційованого навчання читати учнів. Особливості підготовки студентів педагогічних закладів освіти до організації вдосконалення навички читання в учнів мультимедійними засобами. Ознайомлення студентів педагогічних закладів освіти із змістом та дидактичною структурою уроку читання індивідуально-диференційованого спрямування засобом мультимедіа.

Методика викладання математичної галузі початкової освіти в педагогічних закладах освіти

Методика ознайомлення студентів педагогічних закладів освіти з способами швидких обчислень, ментальною арифметикою та технологією опрацювання дидактичних структур уроків математики

Способи швидкого додавання та віднімання. Способи швидкого множення та ділення. Ментальна арифметика, як методика гармонійного розвитку інтелекту, що базується на використанні рахівниці. Рахівниця, соробан (абакус) – інструменти ментальної арифметики, їхнє значення для розвитку когнітивної діяльності. Використання способів швидкого обчислення та ментальної арифметики в процесі роботи над змістом занять з математики. Ознайомлення студентів педагогічних закладів освіти із технологією опрацювання дидактичних структур уроків математики на матеріалі ментальної арифметики.

Система ознайомлення студентів педагогічних закладів освіти із методикою роботи над задачами в умовах різноманітності сучасних методичних систем навчання математики

Методика ознайомлення студентів педагогічних закладів освіти із функціями та структурою текстових задач на заняттях з математики в початковій школі. Технологія ознайомлення студентів педагогічних закладів освіти із системою текстових задач, класифікацією простих задач, системою складених задач математичної освітньої галузі в умовах різноманітності сучасних методичних

систем навчання математики. Система ознайомлення студентів педагогічних закладів освіти із загальними прийомами роботи над задачею, методикою розв'язування простих задач та методикою початкового ознайомлення із складеними задачами в умовах різноманітності сучасних методичних систем навчання математики.

Технологія розвитку математичного мислення і мовлення студентів педагогічних закладів освіти на матеріалі розв'язування деяких типів складених задач

Культура математичного мислення студентів педагогічних закладів освіти та її ознаки. Культура математичного мовлення студентів педагогічних закладів освіти. Алгоритмізація процесу міркування над пошуком шляху розв'язування задачі. Технологія ознайомлення студентів педагогічних закладів освіти із науково-методичними основами роботи над задачами на пропорційний поділ; особливості ознайомлення студентів педагогічних закладів освіти із науково-методичними основами роботи над задачами на знаходження значень величини за двома різницями.

Організація дистанційного навчання студентів педагогічних закладів освіти на матеріалі методики розв'язування задач на складне правило трьох та позакласної роботи з математики в початкових класах

Синхронний та асинхронний режими дистанційного навчання студентів педагогічних закладів освіти. Методика дистанційного навчання студентів педагогічних закладів освіти на матеріалі роботи над задачами на складне правило трьох. Технологія дистанційного навчання студентів педагогічних закладів освіти на матеріалі організації дистанційної позакласної роботи з математики в початкових класах.

Форми організації викладання методики математики на матеріалі альтернативних методичних систем початкової освіти

Особливості підготовки і проведення лекцій, семінарів, практичних та лабораторних занять з методики математики на матеріалі альтернативних методичних систем початкової освіти. Організація групової роботи на практичних заняттях. Підготовка методичних матеріалів для практичної діяльності студентів. Підготовка планів-конспектів, мультимедійних презентацій, відеоматеріалів до практичних занять з дисципліни. Тексти лекцій. Опорний конспект лекцій. Мультимедійні презентації, відеоматеріали до лекцій. Роль міні-лекцій на практичних та семінарських заняттях. Залучення студентів до підготовки міні-лекцій.

Методика викладання природничої галузі початкової освіти в педагогічних закладах освіти

Система підготовки студентів педагогічних закладів освіти до організації та керування процесом природничої освіти у початковій школі

Аналіз робочої програми навчальної дисципліни «Методика природознавства у початковій школі». Природознавство, як фундаментальна частина природничої освітньої галузі початкової школи. Підходи, принципи, методи, прийоми, засоби та форми підготовки студентів педагогічних закладів освіти до організації та керування процесом природничої освіти у

початковій школі.

Технологія ознайомлення студентів педагогічних закладів освіти із природознавчими уявленнями, поняттями на матеріалі роботи над змістом та дидактичними структурами уроків природничої освітньої галузі початкової школи

Методика ознайомлення студентів педагогічних закладів освіти із природознавчими уявленнями, поняттями, умовами формування природознавчих понять, ієрархічною залежністю між поняттями, логічними операціями з поняттями, етапами розвитку понять. Система ознайомлення студентів педагогічних закладів освіти із дидактичними структурами уроків природничої освітньої галузі початкової школи на основі аналізу етапів розвитку понять та використання індуктивного або дедуктивного способів формування поняття в структурі уроку.

Специфіка навчання студентів з особливими освітніми потребами на матеріалі організації роботи над змістом та дидактичними структурами предметних уроків природничої освітньої галузі початкової школи

Педагогічний супровід - оптимізація викладання навчального матеріалу студентам з особливими освітніми потребами у максимально сприйнятливій для них формі, упровадження сучасних педагогічних технологій навчання, забезпечення навчально-методичними матеріалами. Технічний супровід – забезпечення таких студентів адаптивними технічними засобами та спеціальними технологіями навчання. Психологічний супровід – спрямовано на з'ясування психологічних особливостей кожного студента, зміцнення і збереження його психологічного здоров'я, надання йому необхідної допомоги з адаптації в інтегроване освітнє середовище, сприяння особистісному розвитку. Психолого-педагогічний та культурно-просвітницький розвиток студентів із особливими освітніми потребами на прикладі організації роботи над змістом та дидактичними структурами предметних уроків природничої освітньої галузі початкової школи.

Технологія навчання студентів педагогічних закладів освіти із змістом та дидактичними структурами екскурсій/дистанційних екскурсій природничої освітньої галузі початкової школи

Екскурсія як форма освітньої діяльності та екскурсія як навчальне заняття. Методика організації та проведення вступних (багатотемних) екскурсій. Методика організації та проведення поточних (однотемних) екскурсій. Методика організації та проведення підсумкових (багатотемних) екскурсій.

Проведення екскурсій у синхронному та асинхронному режимах дистанційного навчання. Вимоги до дистанційної екскурсії. Психолого-педагогічний та культурно-просвітницький розвиток студентської молоді на прикладі організації роботи над змістом та дидактичними структурами

екскурсій у межах природничої освітньої галузі початкової школи.

Форми організації викладання методики природознавства на матеріалі альтернативних методичних систем початкової освіти

Особливості підготовки і проведення лекцій, семінарів, практичних та лабораторних занять з методики природознавства на матеріалі альтернативних методичних систем початкової освіти. Організація групової роботи на практичних заняттях. Підготовка методичних матеріалів для практичної діяльності студентів. Підготовка планів-конспектів, мультимедійних презентацій, відеоматеріалів до практичних занять з дисципліни. Тексти лекцій. Опорний конспект лекцій. Мультимедійні презентації, відеоматеріали до лекцій. Роль міні-лекцій на практичних та семінарських заняттях. Залучення студентів до підготовки міні-лекцій.

Методика викладання мистецької галузі початкової освіти в педагогічних закладах освіти

Навчально-методичне забезпечення викладача фахових дисциплін
Технологія навчання студентів педагогічних закладів освіти аналізувати зміст та дидактичні структури уроків музичного мистецтва у початковій школі. Аналіз навчальної, робочої програм дисципліни. Опис початкової дисципліни, навчальний план. Тексти лекцій. Опорний конспект лекцій. Мультимедійні презентації, відеоматеріали до лекцій і практичних занять. Інструктивно-методичні матеріали до семінарських і практичних занять. Індивідуальні семестрові завдання для самостійної роботи студентів. Контрольні завдання до семінарських і практичних занять. Контрольні роботи з дисципліни для перевірки рівня засвоєння студентами навчального матеріалу. Електронний навчальний курс. Методичні матеріали для студентів із питань самостійного опрацювання джерел інформації. Ознайомлення студентів педагогічних закладів освіти із технологією аналізу та створення дидактичних структур уроків музичного мистецтва у початковій школі.

Методика ознайомлення студентів педагогічних закладів освіти із змістом та дидактичними структурами уроків образотворчого мистецтва у початковій школі

Ознайомлення студентів педагогічних закладів освіти із технологією аналізу та створення дидактичних структур уроків образотворчого мистецтва у початковій школі. Заняття-роздум, заняття-дослід, заняття-школа дизайну, заняття-школа народної творчості, заняття-конкурс, заняття-гра, заняття колективної творчої діяльності, заняття-споглядання, заняття-подорож, заняття-аналіз (інтерпретація), інтегроване заняття-пошук.

Психолого-педагогічний та культурно-просвітницький розвиток студентської молоді на прикладі організації роботи над змістом та дидактичними структурами уроків образотворчого мистецтва у межах мистецької освітньої галузі початкової школи.

Технологія ознайомлення студентів педагогічних закладів освіти із аналізом змісту та дидактичними структурами уроків хореографії у початковій школі

Хореографія як вид мистецтва. Класифікація танців. Ознайомлення студентів педагогічних закладів освіти із технологією аналізу змісту та створення дидактичних структур занять хореографії у початковій школі. Психолого-педагогічний та культурно-просвітницький розвиток студентської молоді на прикладі організації роботи над змістом та дидактичними структурами занять хореографії у межах мистецької освітньої галузі початкової школи.

Форми організації викладання методики мистецтва на матеріалі альтернативних методичних систем початкової освіти

Особливості підготовки і проведення лекцій, семінарів, практичних та лабораторних занять з методики викладання освітньої галузі «Мистецтво» на матеріалі альтернативних методичних систем початкової освіти. Організація групової роботи на практичних заняттях. Підготовка методичних матеріалів для практичної діяльності студентів. Підготовка планів-конспектів, мультимедійних презентацій, відеоматеріалів до практичних занять з дисципліни. Тексти лекцій. Опорний конспект лекцій. Мультимедійні презентації, відеоматеріали до лекцій. Роль міні-лекцій на практичних та семінарських заняттях. Залучення студентів до підготовки міні-лекцій.

Методика викладання технологічної галузі початкової освіти в педагогічних закладах освіти

Портфоліо викладача фахових дисциплін

Методика навчання студентів педагогічних закладів освіти аналізувати зміст та створювати дидактичні структури занять технологічної освітньої галузі.

Види і призначення портфоліо викладача: портфоліо досягнень і портфоліо-звіт. Портфоліо викладача як «досьє успіхів», і методичне портфоліо як засіб забезпечення навчальних успіхів студентів. Паперове і електронне портфоліо. Мета створення методичного портфоліо викладача, його структура та змістове наповнення. Електронне методичне портфоліо: переваги і ризики, алгоритм наповнення та сегментування. Тематичне портфоліо, портфоліо-презентація (демонстрація), комплексне портфоліо.

Технологія ознайомлення студентів педагогічних закладів освіти із аналізом змісту та створенням дидактичних структур занять із технологічної освітньої галузі. Система підготовки студентів педагогічних закладів освіти до організації та керування процесом технологічної освіти у початковій школі.

Теоретичні основи вивчення інженерії у початковій школі

Загальне уявлення про інженерію у сучасному суспільстві та пропедевтика інженерії у початковій школі. Підготовка студентів до провадження електротехнічного моделювання. Підготовка студентів до провадження інших видів моделювання. Змістове наповнення та аналіз елементів інженерії в процесі вивчення методики технологічної освіти в початковій школі.

Теоретичні основи вивчення дизайну в початковій школі

Загальне уявлення про дизайн у сучасному суспільстві та пропедевтика дизайну в початковій школі. Дизайн. Історія дизайну. Різновиди дизайну. Промисловий дизайн, веб-дизайн, художній дизайн.

Змістове наповнення та аналіз елементів дизайну в процесі вивчення методики технологічної освіти в початковій школі.

Форми організації викладання методики технологічної освітньої галузі на матеріалі альтернативних методичних систем початкової освіти

Особливості підготовки і проведення лекцій, семінарів, практичних та лабораторних занять з методики технологічної освітньої галузі на матеріалі альтернативних методичних систем початкової освіти. Організація групової роботи на практичних заняттях. Підготовка методичних матеріалів для практичної діяльності студентів. Підготовка планів-конспектів, мультимедійних презентацій, відеоматеріалів до практичних занять з методики викладання технологічної освітньої галузі початкової школи. Тексти лекцій. Мультимедійні презентації, відеоматеріали до лекцій. Роль міні-лекцій на практичних та семінарських заняттях. Залучення студентів до підготовки міні-лекцій.

Орієнтовні приклади тестових завдань

1. Педагогіка вищої школи – це:

- а) наука про закономірності навчання і виховання студентів, а також їх наукову і професійну підготовку як фахівців відповідно до вимог держави;
- б) процес навчання і виховання студентів, їх науково професійна підготовка як фахівців відповідно до вимог держави;
- в) навчання студентів та їх підготовка до професійної діяльності.

2. Вкажіть джерела розвитку педагогіки вищої школи:

- а) педагогічна спадщина минулого;
- б) сучасні педагогічні дослідження проблем педагогіки й дидактики вищої школи;
- в) передовий педагогічний досвід (дає можливість визначити певні закономірності, які живлять нові теорії, концепції, прогнози);
- г) зарубіжний педагогічний досвід (критично осмислений, збагачує педагогічний процес інноваціями).

3. Встановіть відповідність між видами освіти та процесом їх здійснення складанням цифро-буквеного коду.

<i>Види освіти:</i>	<i>Опис процесу та результату здобуття освіти:</i>
1. Неформальна освіта	а) освіта, яка здобувається за освітніми програмами відповідно до визначених законодавством рівнів освіти, галузей знань, спеціальностей (професій) і передбачає досягнення здобувачами освіти визначених стандартами освіти результатів навчання відповідного рівня освіти та здобуття кваліфікацій, що визнаються державою;
2. Формальна освіта	б) освіта, яка передбачає самоорганізоване здобуття особою певних компетентностей, зокрема під час повсякденної діяльності, пов'язаної з професійною, громадською або іншою діяльністю, родиною чи дозвіллям;
3. Інформальна освіта	в) освіта, яка здобувається, як правило, за освітніми програмами та не передбачає присудження визнаних державою освітніх кваліфікацій за рівнями освіти, але може завершуватися присвоєнням професійних та/або присудженням часткових освітніх кваліфікацій

4. Визначте основну мету уроків вивчення граматики в початковій школі:

- а) вивчення будови слова
- б) засвоєння частин мови
- в) збагачення словникового запасу учнів
- г) удосконалення граматичного ладу мовлення учнів

5. Установіть відповідність між етапом формування граматичних понять і порядком їх проведення:

- а) етап формулювання правила
- б) етап практичного виконання граматичних вправ і завдань
- в) етап узагальнення істотних ознак поняття і введення терміна
- г) етап аналізу граматичного матеріалу з метою визначення істотних ознак

поняття

- 1) перший етап
- 2) другий етап
- 3) третій етап
- 4) четвертий етап

6. Установіть відповідність між типами лінгвістичних написань і визначеннями цих понять:

- а) фонетичні написання
- б) морфологічні написання

- в) традиційні написання
- г) семантичні написання

- 1) написання, які пояснюються і перевіряються орфографічними правилами
- 2) написання, які перевіряються за орфографічним словником
- 3) написання, які пояснюються і перевіряються вимовою
- 4) написання, які зумовлені лексичним і (або) граматичним значенням слова

Орієнтовний приклад компетентнісного завдання

Проаналізуйте педагогічну ситуацію.

З курсу «Дитяча література з методикою навчання» сплановано лекцію за темою «Особливості розвитку сучасної прози для дітей» із таких питань: 1. Жанрове й тематичне різноманіття сучасної прозової літератури для дітей. 2. Сучасна літературна казка. 3. Пригодницькі твори для дітей. 4. Реалістична проза для молодшого шкільного віку.

Завдання:

Як ви вважаєте, чи доречно під час лекції демонструвати відео-презентації сучасних письменників? Обґрунтуйте свою думку. Запропонуйте методичні прийоми, які сприятимуть активному залученню студентів до діалогічної взаємодії під час цієї лекції.

Рекомендована література

Основна

1. Біляковська О.О. Дидактика вищої школи: навч. Посібник. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2013. 360 с.
2. Виноградова В.Є., Юрченко В.І. Психологія вищої освіти: теоретичні та практичні аспекти: навч. посіб. 2-е вид. Київ: Видавництво Ліра-К, 2020. 296 с.
3. Зайченко І.В. Педагогіка і методика навчання у вищій школі: підруч. Київ: Видавництво Ліра-К, 2018. 512 с.
4. Калашнікова Л. М., Жерновникова О.А. Педагогіка вищої школи у схемах і таблицях : навчальний посібник. Харків, 2016. 260 с.
5. Фіцула М. М. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. [2-е видання, доповнене]. Київ: Академвидав, 2014. 456 с.

Додаткова

1. Гра по-новому, навчання по-іншому. Методичний посібник/Упорядник О.Рома - The LEGO Foundation, 2018. 44с.
2. Навчально-методичний посібник «Нова українська школа: методика навчання інтегрованого курсу «Я досліджую світ» у 1-2 класах закладів загальної середньої освіти на засадах компетентнісного підходу» / Гільберт Т. Г., Тарнавська С. С, Павич Н. М.- Київ: Генеза, 2019. 256 с.

3. Навчально-методичний посібник «Нова українська школа: методика навчання інтегрованого курсу «Я досліджую світ» у 3-4 класах закладів загальної середньої освіти на засадах компетентнісного підходу / Гільберг Т.Г., Тарнавська С.С., Хитра З.М., Павич Н. Київ: Генеза, 2020. 240 с.
4. Нова українська школа: poradnik dla vchytelja / Під заг. ред. Бібік Н. М. Київ: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2017. 206 с.
5. Нова українська школа: методика навчання інтегрованого курсу «Українська мова» у 1-2 класах закладів загальної середньої освіти на засадах компетентнісного підходу: навчально-методичний посібник / Вашуленко М. С. К.: Видавничий дім "Освіта", 2019. 192 с.
6. Нова українська школа: методика навчання математики у 1-2 класах закладів загальної середньої освіти на засадах інтегративного і компетентнісного підходів: навчально-методичний посібник / Скворцова С. О., Онопрієнко О. В. Харків: Вид-во "Ранок", 2019. 352 с.
7. Нова українська школа: методика навчання математики у 3–4 класах закладів загальної середньої освіти на засадах інтегративного і компетентнісного підходів : навч.-метод. посіб. / С. О. Скворцова, О. В. Онопрієнко. Харків : Вид-во «Ранок», 2020. 320 с.
8. Ортинський В.Л. Педагогіка вищої школи. Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 472 с.
9. Педагогічна майстерність учителя початкових класів: візуалізація навчальної інформації в початковій школі : методичний посібник / Малихін О., Липчевська І. Київ: «Видавництво Людмила», 2023. 74 с.
10. Про затвердження професійного стандарту на групу професій «Викладачі закладів вищої освіти». *Наказ мінекономіки №610 від 23.03.2021 р.* URL: https://mon.gov.ua/storage/app/media/pto/standarty/2021/03/25/Standart%20na%20hrupu%20profesiy_Vykladachi%20zakladiv%20vyshchoyi%20osvity_25.03.pdf
11. Шість цеглинок в освітньому просторі школи. Методичний посібник/Упорядник О.Рома. The LEGO Foundation, 2018. 32 с.